

Granskning av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa

Rapport 2017:11

Om IAF

IAF har regeringens och riksdagens uppdrag att verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

Vi har bemyndigande att utfärda föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

I instruktionen uttrycks att IAF ansvarar för tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen.

Vi ska också följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område och ta de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Dessutom har vi tillsyn över Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete med sanktioner inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen.

Rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen

Förord

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har granskat Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa enligt myndighetens nya modell för granskning av arbetslöshetskassor. Granskningsmodellen är processinriktad och innebär att arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus vid granskningen än rättstillämpningen i det enskilda ärendet.

Den granskningsinsats som IAF genomfört har omfattat flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas verksamhet.

Eventuella återkrav av statsbidraget i enskilda ärenden med anledning av IAF:s granskning kommer att hanteras som separata ärenden och redovisas därför inte i denna rapport.

Rapporten har föredragits av Fredrik Karlman. I arbetet har även Camilla Pettersson, Ingrid Boström och Jan Larsson deltagit. Vid den slutliga beredningen av ärendet har även Annelie Westman och Lena Aronsson deltagit. Generaldirektören har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 21 juni 2017

Peter Ekborg

Generaldirektör

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	5
1 Inledning	8
<i>Hur har granskningen genomförts?</i>	8
2 Granskningsresultatet	9
2.1 IAF:s bedömning av brister.....	9
2.2 Allmänt om arbetslöshetskassan.....	9
2.3 Förvaltning och organisation (lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor)	10
2.4 Ärendegranskning (lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring)	21
3 Uppföljning	30
4 Bilagor	31
Bakgrund.....	31

Sammanfattning

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa är den första arbetslöshetskassan som IAF granskat enligt en ny modell som utvecklats för att stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Granskningen har genomförts processinriktat, vilket innebär att arbetslöshetskassans arbetsformer har stått mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet.

IAF:s granskning har omfattat arbetslöshetskassans ledning, förvaltning och organisation för att få en bild av kassans allmänna förutsättningar att bedriva verksamheten. Dessutom har IAF granskat förstagångsprövade ersättningsärenden och ärenden som innefattar arbetslöshetskassans tillämpning av regelverket vid utredning och beslut ifråga om ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa fungerar i huvudsak väl i de delar IAF har granskat. Det finns dock brister i delar av medlemshanteringen.

Granskningen av styrelsen och ledningen samt den interna styrningen och kontrollen visar bland annat att Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har goda allmänna förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag. Arbetslöshetskassan är en liten organisation som präglas av en informell kultur med få egna rutiner, och där strukturerat utvecklingsarbete inte förekommer i någon högre utsträckning. Arbetslöshetskassan bedriver inte heller något systematiskt kompetensutvecklingsarbete. Arbetet med riskhanteringsfrågor bedöms generellt vara mindre omfattande, men IAF bedömer att arbetslöshetskassans arbete med kontroll av enskilda ärenden är tillfredsställande.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har god ekonomi med en medlemsavgift och administrationskostnader i förhållande till antal medlemmar och antal ersättningstagare som understiger genomsnittet för samtliga arbetslöshetskassor.

De största bristerna som har uppmärksammats vid granskningen och där IAF valt att rikta kritik mot Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa gäller delar av medlemshanteringen. Arbetslöshetskassans hantering av medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetarförbundet innebär svårigheter för arbetslöshetskassan att tillämpa bestämmelserna om utträde på grund av bristande betalning i 45 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK).

IAF riktar även kritik mot arbetslöshetskassans hantering av de medlemsavgiftsintäkter som tas in av Livsmedelsarbetareförbundet och överförs till arbetslöshetskassan eftersom arbetslöshetskassan inte har fullständig kontroll över inbetalningarna. När IAF inledde granskningen fanns inget avtal kring medlemshanteringen upprättat mellan parterna. Ett sådant avtal har sedan upprättats och skickats till IAF. Avtalet reglerar kassans gemensamma åtaganden med Livsmedelsarbetarförbundet och innehåller bland annat

- medlemssystem
- medlemsavgifter
- IT-funktioner
- posthantering
- hyresavtal.

IAF anser att hantering av medlemsavgifter som sker i samröre med annan organisation ska dokumenteras i ett skriftligt avtal mellan parterna. Anledningen är att tydlighet, korrekt hantering och rättssäkerhet inte ska äventyras genom att oklarheter uppstår i var och hos vem ansvaret ligger. Det upprättade avtalet reglerar överföringen av medlemsavgiftsintäkter från Livsmedelsarbetareförbundet till arbetslöshetskassan. IAF anser dock att kassan även behöver säkerställa att inbetalningar av medlemsavgifter följs upp på individnivå med anledning av bestämmelserna i 24 § och 45 § LAK.

IAF anmärker mot att, såvitt framkommit, alla anställda på arbetslöshetskassan har full behörighet till medlemsavgifterna, både i det nya medlemssystemet Liva och i ärendehanteringssystemet. Av det avtal som IAF har tagit del av framgår inte heller i vilken utsträckning personal på förbundet har tillgång till kassans medlemsavgifter. IAF anser att det inte är en tillfredsställande lösning ur säkerhetssynpunkt.

IAF anmärker också mot att arbetslöshetskassan inte gör någon kontroll av de medlemsuppgifter som förbundet tillhandahåller. Dessa uppgifter ligger till grund för den finansieringsavgift som ska betalas till staten. IAF anser att arbetslöshetskassan behöver se över sina rutiner för att säkerställa att man rapporterar korrekt medlemsantal i IAF:s tjänsteportal så att finansieringsavgiften som arbetslöshetskassan ska betala till staten sker med rätt belopp.

I ärendegranskningen har IAF gjort ett mindre antal påpekanden och anmärkningar i enskilda ärenden. Men bedömningen är att ärendehandläggning av förstagångsprövade ärenden och ärenden som innefattar arbetslöshetskassans tillämpning av regelverket vid utredning och beslut ifråga om ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen i huvudsak fungerar bra utan större systematiska brister.

1 Inledning

IAF har utvecklat en modell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Utgångspunkten har varit att skapa en processinriktad granskning, där arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet. Granskningen omfattar flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och organisation samt handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa är den första arbetslöshetskassan där IAF genomför en sådan processinriktad granskningsinsats.

Ärendegranskningen har i huvudsak omfattat förstagångsprövade ersättningsärenden och ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen. IAF har vidare granskat och kartlagt arbetslöshetskassans förvaltning och organisation för att få en bild av kassans allmänna förutsättningar att bedriva verksamheten. Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning och organisation har även innefattat arbetslöshetskassans mellanhavanden med Livsmedelsarbetareförbundet. I sammanhanget har även kassans inrapporterade medlemsantal till IAF granskats, vilka ligger till grund för den finansieringsavgift som betalas till staten.

Hur har granskningen genomförts?

Ärendegranskningen har gjorts utifrån standardiserade granskningsmallar, som använts vid tidigare granskningar. IAF har också ställt frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som gjorts.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning och organisation har genomförts i form av intervjuer med representanter för kassan, för de mer övergripande frågorna har IAF intervjuat kassaföreståndaren och styrelseordföranden (kassaledningen). Intervjufrågorna till kassaföreståndaren och styrelseordföranden har ställts utifrån ett särskilt formulär som skickades till arbetslöshetskassan i förväg. IAF har också deltagit vid arbetslöshetskassans föreningsstämma.

För att ge en fullständig bild av kassans verksamhet innefattar rapporten även en beskrivning av kassans ekonomiska situation utifrån IAF:s tidigare årsredovisningsgranskningar.

Efter granskningsbesöket fick arbetslöshetskassan ett protokoll från IAF med resultatet av granskningen. Arbetslöshetskassan hade därefter möjlighet att yttra

sig över protokollet. IAF deltog också på arbetslöshetskassans ordinarie föreningsstämma den 11 maj 2017.

2 Granskningsresultatet

2.1 IAF:s bedömning av brister

För att bedöma hur allvarliga de brister är som framkommer i samband med IAF:s granskningar utgår myndigheten från en fyrgradig skala:

1. **Påpekande.** IAF påpekar en brist när denna inte lett till några konsekvenser eller haft ytterst små konsekvenser.
2. **Anmärkning.** IAF anmärker mot en brist av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
3. **Kritik.** IAF riktar kritik när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller allvarlig men mindre omfattande.
4. **Allvarlig kritik.** IAF riktar allvarlig kritik mot brister av sådan art att de bedöms riskera att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Även andra svårare avsteg från gällande regelverk kan komma ifråga för allvarlig kritik. Normalt krävs också att bristen förekommer i större omfattning.

2.2 Allmänt om arbetslöshetskassan

Vid granskningen av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har följande allmänna fakta kommit fram:

- Arbetslöshetskassan har elva anställda.
- Arbetslöshetskassan har inga lokalkontor, men två av de anställda är på grund av personliga förhållanden stationerade i Örebro.¹
- Arbetslöshetskassan avlönar en ombudsman med en mindre summa inom var och en av de fem regioner som den närstående organisationen Livsmedelsarbetareförbundet (förbundet) har, detta för att de ska informera och hjälpa arbetslöshetskassans medlemmar. Dessa ombudsmän har inte tillgång till ärendehanteringssystemet ÄGA och kan därmed inte utföra handläggningsåtgärder i ersättningsärendet.
- Arbetslöshetskassan skiljer inte på medlemmar som enbart är anslutna till kassan och medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet när det gäller ärendehandläggningen.

¹ Verksamheten i Örebro kommer att upphöra när de som arbetar där går i pension inom några år.

-
- Arbetslöshetskassan har inga planer på fusion eller att omorganisera verksamheten.

2.3 Förvaltning och organisation (lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor)

2.3.1 Granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll

IAF:s bedömning

- Arbetslöshetskassan har goda allmänna förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag.
 - Arbetslöshetskassan är en liten organisation som präglas av en informell kultur.
 - Arbetslöshetskassan bedriver inget systematiskt kompetensutvecklingsarbete.
 - Arbetslöshetskassans arbete med riskfrågor är att betrakta som mindre omfattande.
 - Arbetslöshetskassan bedriver ett tillfredsställande arbete med kontroll av enskilda ärenden.
-

Arbetslöshetskassans allmänna förutsättningar

Vid granskningen har det kommit fram att kassaledningen anser att den största utmaningen för arbetslöshetskassan är att det ska finnas kompetent personal som kan handlägga ärenden utan onödiga förseningar av utbetalningen av ersättning till den enskilda medlemmen. Handläggningstiden följs upp på varje styrelsemöte. Arbetslöshetskassan har i dagsläget, enligt egen uppfattning, tillräckligt med personal för att klara en kort handläggningstid. Förhållandena har varit goda under en längre tid.

Kassaledningen uppger att arbetslöshetskassan inte konkurrerar med någon annan arbetslöshetskassa om medlemmar eftersom den är ensam om sitt verksamhetsområde. Medlemsutvecklingen är stabil men med en svagt vikande trend.

Användningen av digitala tjänster har ökat under senare tid och den ser ut att fortsätta öka. Framförallt har användningen av digitala kassakort ökat. Arbetsgivarportalen har dock få användare.

Verksamhet och förvaltning

IAF har tagit del av arbetslöshetskassans skriftliga beslutsordning samt attestordning. Sedan granskningen inleddes har arbetslöshetskassan upprättat ett avtal angående gemensamma åtaganden med Livsmedelsarbetarförbundet. Detta avtal rör bland annat

- medlemssystem
- medlemsavgifter
- IT-funktioner
- posthantering
- hyresavtal

Kassaledningen ser inga större kassaspecifika utmaningar när det gäller ekonomi och styrning etcetera. Det största hotet anses vara om politiska beslut ändrar förutsättningarna. Ordföranden för arbetslöshetskassan är också ordförande i Livsmedelsarbetareförbundet. Han har varit ordförande i kassan sedan 2005 och kommer att avgå till sommaren 2017. Orsaken till avgången är att han avgår med pension från förbundet. Ordföranden konstaterar att omsättningen på ledamöter i kassastyrelsen är liten. Valberedningen brukar föreslå seniora ombudsmän från förbundet som ledamöter i kassastyrelsen. Det ekonomiska ansvaret hos förbundet ligger på ordföranden eftersom det inte finns någon förbundskassör. Man har därför valt en lösning där ordförande i förbundet också är ordförande i arbetslöshetskassan.

Kassaledningen uppger att statens representant är mycket aktiv i styrelsearbetet.

Ordföranden för Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa uttrycker sammanfattningsvis att arbetslöshetskassan är en liten organisation och att ordförande och kassaföreståndare träffar på varandra dagligen eftersom de sitter i samma hus. Det är vanlig med löpande informella kontakter.

I övrigt har granskningen visat att arbetslöshetskassan har ett nära samarbete med Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa. Samarbetet omfattar såväl diskussion av problem som kan uppstå i ärendehandläggningen samt back-up för alla tänkbara vakanser som kan uppstå i respektive organisation.

Kompetens och bemanning

Arbetslöshetskassan bemannas av kassaföreståndaren, en ekonom, sju ersättningshandläggare, en medlemshandläggare och en omprövare. Det finns inga specialiserade ersättningshandläggare utan samtliga handlägger alla sorters ärenden. Personalomsättningen är låg och vid nyrekrytering försöker arbetslöshetskassan rekrytera erfarna handläggare från andra arbetslöshetskassor.

Arbetslöshetskassan bedriver inget systematiskt kompetensutvecklingsarbete. Medarbetarna förväntas själva ta initiativet till att gå olika utbildningar som anordnas av Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO). Vid olika temadagar på SO brukar någon från arbetslöshetskassan delta för att sedan förmedla vad som sagts till övriga medarbetare. Det finns inget formaliserat internt expertstöd men omprövningshandläggaren deltar i försäkringsmötena på SO.

Arbetslöshetskassan tar inte hjälp av SO särskilt ofta när det gäller svårigheter med att handlägga enskilda ärenden. Istället tar arbetslöshetskassan hjälp av Pappersindustriarbetarnas arbetslöshetskassa, enligt det samarbete som nämnts i avsnittet Verksamhet och förvaltning. I de sällsynta fall där arbetslöshetskassan behöver tillämpa branschspecifika regler med mera tar den kontakt med specialkassorna inom dessa områden. För handläggning av eventuella företagarendena finns kompetens på arbetslöshetskassan eftersom två av ersättningshandläggarna tidigare har arbetat på Småföretagarnas arbetslöshetskassa.

Om det kommer fram anmärkningsvärda uppgifter i något ärende sett till de förhållanden som råder inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde tar man hjälp av ordföranden eller någon ombudsman på förbundet, som bistår med rådgivning. Ofta berör detta frågor om avgångsvederlag. En kontroll angående detta kan då exempelvis göras mot de förhandlingsprotokoll som finns.

Intern styrning och kontroll

Kassaledningen beskriver det övergripande arbetet med internkontroll enligt följande. Kassaföreståndaren gör löpande kontroller av ärendehandläggningen i ärendehanteringssystemet ÄGA. Inför varje styrelsemöte sammanställer hon en skriftlig rapport angående resultaten från dessa kontroller. Kassaföreståndaren kontrollerar larmlistan i ÄGA varje måndag, denna innefattar bland annat anmärkningsvärt stora utbetalningar. Arbetslöshetskassan har ingen skriftlig internkontrollplan eller andra skriftliga rutiner för den interna kontrollen. Efter att arbetslöshetskassan fått synpunkter i samband med en annan IAF-granskning infördes systemet med ärendekontroll varje månad inför styrelsemötet. Detta har inte materialiserats på annat sätt än i ett styrelsebeslut och det finns därför inga särskilda skriftliga rutiner för hur arbetslöshetskassan arbetar med internkontroll. Sedan styrelsebeslutet togs har man följt detta.

Arbetslöshetskassan har på ett övergripande plan inte definierat några skriftliga mål för verksamheten. Kassaledningen uppger att målet är att betala ut pengar så snabbt som möjligt, men att detta inte har dokumenterats. Man anser också att kassans uppgift är så enkel att verksamheten inte behöver några andra

målsättningar. Det övergripande muntligt formulerade målet har inte brutits ned till lägre organisatorisk nivå i verksamheten. Kassaledningen menar att verksamheten är en liten med få anställda, och alla vet vad de ska göra och vilka förväntningar som finns i organisationen.

När det gäller arbetslöshetskassans systematiska arbete med att identifiera risker för verksamheten² konstaterar kassaledningen att kassaföreståndaren går igenom ärenden inför styrelsemötena och där redovisar resultatet av dessa genomgångar. Arbetslöshetskassans arbetssätt för att identifiera, värdera och besluta om hantering av risker är att styrelsen har kontroll på hur många som är anställda och om detta är tillräckligt för verksamheten.

Arbetslöshetskassan har upprättat en dokumenterad riskanalys som innehåller konstanta verksamhetsrisker. Riskanalysen överlämnades till IAF i samband med granskningsbesöket. Det finns ingen fastställd rutin för hur riskanalysen ska uppdateras. Arbetslöshetskassan vidtar dock löpande kontrollåtgärder³ utifrån riskanalysen enligt en fastställd ordning. Här framgår vilka åtgärder som ska utföras, vem som är ansvarig och vem som ska utföra åtgärderna.

Angående hur arbetslöshetskassan fastställt rutiner för att följa upp och bedöma om det egna arbetet med internkontroll fungerar som avsett uppger kassaledningen att styrelsen löpande följer upp detta på styrelsemötena. Om arbetslöshetskassan får några synpunkter i IAF:s granskningar kallar man ihop de anställda på kassan till möte för att diskutera dessa. Omprövaren går på SO:s försäkringsmöten och tar del av de diskussioner som förekommer där angående IAF:s rapporter. Kassaledningen uppger också att de rapporter som berör kassan tas upp på styrelsemötena. Angående IAF:s rapporter uppger ordföranden att det alltid är bra med input, men att det ibland inte är tydligt vad som förväntas av arbetslöshetskassan utifrån vad som framgår i rapporterna.

Tillämpningen av regelverket

Kassaledningen uppger att arbetslöshetskassan i samband med sin egen ärendekontroll inte har uppmärksammat några generella brister i kvaliteten i handläggning och beslut när det gäller ersättningsärenden och medlemsärenden. Den uppger att det förekommer relativt få felaktigheter. I en del ärenden förekommer dock felaktiga arbetsgivarintyg, särskilt angående arbetstiden. IAF

² IAF har ett pågående uppdrag angående arbetslöshetskassornas interna styrning och kontroll.

³ Med kontrollåtgärder menas i detta sammanhang hur arbetslöshetskassan väljer att hantera de risker som framkommit av riskanalysen. Kontrollåtgärdernas uppgift är att sänka riskerna till en acceptabel nivå.

har i samband med granskningen också kunnat konstatera att arbetslöshetskassan relativt ofta behöver komplettera dessa. Kassaledningen uppger också att det finns en återkommande problematik med bedrägeri, där sökandena söker ersättning från både Försäkringskassan och arbetslöshetskassan för samma dagar. Detta upptäckts dock regelmässigt via kontrollrutinen till Försäkringskassan.

De efterhandskontroller som kassaföreståndaren gör har lett till att handläggarna har uppmärksamats på att alltid bedöma rimligheten i de uppgifter som lämnas i ärendena.

Granskningen har också visat att kassaföreståndaren och någon ombudsman från förbundet åker ut till de arbetsplatser som läggs ner eller där större varsel sker för att informera om hur arbetslöshetsförsäkringen fungerar. Detta sker för att underlätta den kommande hanteringen av ersättningsärenden på arbetslöshetskassan.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s beskrivning av granskningsområde styrelse och ledning samt intern styrning och kontroll.

2.3.2 Granskningsområde mellanhavanden Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet

IAF:s bedömning

- IAF riktar kritik mot arbetslöshetskassans medlemshantering vad gäller medlemmar som är anslutna till Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet eftersom förfarandet innebär svårigheter för arbetslöshetskassan att tillämpa bestämmelserna om utträde på grund av bristande betalning i 45 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK).
 - IAF riktar kritik mot hanteringen av medlemsavgiftsintäkter som tas in av förbundet eftersom arbetslöshetskassan inte har fullständig kontroll över inbetalningarna.
 - IAF anmärker mot att, såvitt framkommit, alla anställda på arbetslöshetskassan har full behörighet till medlemsuppgifterna, både i det nya medlemssystemet Liva och i ärendehanteringssystemet. Av det avtal som IAF har tagit del av framgår heller inte i vilken utsträckning personal på förbundet har tillgång till kassans medlemsuppgifter.
-

Av arbetslöshetskassans årsredovisning för 2015 framgår att kassan har en fordran avseende medlemsavgifter på Livsmedelsarbetareförbundet. Utifrån informationen i årsredovisningen har IAF granskat kassans mellanhavanden med förbundet vad gäller medlemshantering och hantering av medlemsavgiftsintäkter.

I arbetslöshetskassans årsredovisning 2015 redovisas ”fordringar medlemsavgifter via Livsmedelsarbetareförbundet”. Fordran avser medlemsavgifter för medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet. Dessa medlemsavgifter tas in av förbundet och överförs till arbetslöshetskassan. Medlemsavgifterna ska vara betalda senast den sista i varje månad och förs över till arbetslöshetskassan senast den 20:e i månaden efter. Detta innebär att medlemsavgiftsintäkter som har betalats till Livsmedelsarbetareförbundet i december förs över till arbetslöshetskassan först i januari och resulterar i en fordran på förbundet. Ekonomifunktionen på arbetslöshetskassan får varje månad ett statistikutdrag från förbundets medlemssystem över antalet medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet. Utifrån förbundets statistikuppgifter gör ekonomen en egen sammanställning och kontrollerar totalbeloppet som har överförts från förbundet mot antalet medlemmar multiplicerat med medlemsavgiften. Förbundet betalar det totala beloppet som inkommit från medlemmarna till arbetslöshetskassan. På grund av till exempel försenade inbetalningar eller att betalningarna gäller flera månader kan totalbeloppet från förbundet uppgå till ett större eller mindre belopp än det exakta antalet medlemmar som enligt medlemssystemet ska betala medlemsavgift. Arbetslöshetskassan gör ingen ytterligare kontroll av beloppet på individnivå. Medlemsstatistiken från förbundet och arbetslöshetskassans sammanställning utgör bokföringsunderlag för transaktionerna.

Eventuella påminnelser i händelse av obetalda medlemsavgifter för medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet hanteras av Livsmedelsarbetareförbundet. Enligt uppgift från arbetslöshetskassan skickas två påminnelser både till de medlemmar som enbart är anslutna till arbetslöshetskassan och de medlemmar som är anslutna till både kassan och förbundet. Påminnelser till den sistnämnda medlemskategorin skickas av förbundet. Medlemmar som enbart är anslutna till arbetslöshetskassan hanteras i arbetslöshetskassans medlemssystem Melos. Från och med den 16 februari 2017 skulle arbetslöshetskassans medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet ha hanterats i förbundets nya medlemssystem, Liva (tidigare Mysoft). Arbetslöshetskassan uppger dock att införandet av Liva har skjutits fram. IAF fick vid intervju tillfället inget besked om när det nya medlemssystemet kommer att tas

i drift. I Mysoft har medlemshandläggaren och kassaföreståndaren behörighet att ändra och spara uppgifter. Samtliga arbetslöshetskassans anställda kan se – men inte ändra – alla medlemsuppgifter för både arbetslöshetskassan och förbundet, som namn, adress, personnummer, inträde, utträde, betalningsbild, anteckningar, arbetsplats samt betalningssätt. I Liva kan alla handläggare på arbetslöshetskassan gå in och registrera inträden och utträden, precis som i Melos för de medlemmar som enbart är anslutna till arbetslöshetskassan. Medlemshandläggaren kan också se om medlemsavgifterna har betalats. De medlemsuppgifter i Liva som bara arbetslöshetskassan behöver ha tillgång till är utlyfta så att förbundet inte kan se dem. Endast medlemshandläggaren på arbetslöshetskassan har tillgång till dessa uppgifter. Förbundets anställda har inte behörighet att se vilka som är medlemmar i arbetslöshetskassan.

Vad gäller betalning av medlemsavgiften för medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet har kassaledningen uppgett att arbetslöshetskassan har full kontroll på vilka som betalar avgiften månad för månad. Antalet medlemmar som utträdde på grund av bristande betalning har gått ned sedan arbetslöshetsavgiften avskaffades. Under 2016 utträdde 338 medlemmar som var anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet och 123 som enbart var medlemmar i arbetslöshetskassan på grund av bristande betalning.

Samtidigt har arbetslöshetskassan uppgett att man för medlemmar som både är anslutna till Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet inte har några rutiner för att följa upp betalningar på individnivå, detta hanteras enbart av förbundet. Först när förbundet fattar beslut om utträde på grund av bristande betalning ur förbundet får arbetslöshetskassan kännedom om detta via en åtgärdslista. Därefter kan arbetslöshetskassan utreda och eventuellt fatta beslut om utträde ur arbetslöshetskassan på grund av bristande betalning. Det kan dröja upp till 6 månader från det att medlemmen har slutat betala medlemsavgift tills arbetslöshetskassan får kännedom om detta.

Medlemsavgifterna från medlemmar som är anslutna till både arbetslöshetskassan och förbundet disponeras av Livsmedelsarbetareförbundet tills överföring sker till arbetslöshetskassans konto. När IAF inledde granskningen fanns inget avtal kring medlemshanteringen upprättat mellan parterna.

Olika företrädare för arbetslöshetskassan har lämnat delvis motstridiga uppgifter om hanteringen och rutinerna som rör medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet. Detta gäller

- utträde på grund av bristande betalning

- uppgift om att förbundet inte har behörighet att se uppgifter om arbetslöshetskassans medlemmar och ändå tillhandahåller statistik över antalet medlemmar för överföring av betalda medlemsavgifter
- underlag för inrapportering av medlemsuppgifter till IAF:s tjänsteportal
- aviseringar av medlemsavgifter
- påminnelser i händelse av obetalda medlemsavgifter.

Vad gäller hanteringen som beskrivits ovan begärde IAF att arbetslöshetskassan skulle komplettera med skriftliga avtal om sådana fanns.

Övriga ekonomiska och administrativa mellanhavanden mellan Livsmedelsarbetareförbundet och arbetslöshetskassan utgörs i huvudsak av lokalhyra, dataprogram och licenser som förbundet fakturerar arbetslöshetskassan. Avtal finns för hyran av kontorslokalen i Stockholm.

I samband med granskningsbesöken noterade IAF att det endast står Livsmedelsarbetareförbundet på arbetslöshetskassans ytterdörr. Det fanns inte heller någon skylt vid entrén till fastigheten som upplyste om att arbetslöshetskassan har sitt kontor i fastigheten. Kassan uppgav i sitt yttrande att man kommer att sätta upp en skylt på ytterdörren och vid entrén.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s beskrivning.

IAF konstaterar att det är arbetslöshetskassan som ansvarar för att medlemsavgifter tas in utifrån medlemmarnas perspektiv och ansvarsutkrävande. Om en arbetslöshetskassa hanterar sina medlemsavgifter i samröre med en annan organisation förutsätter detta, enligt IAF:s uppfattning, att förhållandet mellan arbetslöshetskassan och den organisation som medverkar i hanteringen av medlemsavgifterna, dokumenterar detta i ett skriftligt avtal mellan parterna. Anledningen är att tydlighet, korrekthet och rättssäkerhet inte ska äventyras genom att oklarheter uppstår i var och hos vem ansvaret ligger.

Något avtal mellan arbetslöshetskassan och Livsmedelsarbetareförbundet fanns inte när IAF inledde granskningen. Ett sådant avtal har sedan upprättats och skickats till IAF. Det upprättade avtalet reglerar bland annat överföringen av medlemsavgiftsintäkter från förbundet till kassan, registrering av betalade medlemsavgifter, bevakning av obetalda medlemsavgifter, avisering av medlemsavgifter, påminnelser för obetalda medlemsavgifter samt medlemssystem.

Av det nya avtalet går dock inte att utläsa vilka som har åtkomst till kassans medlemsuppgifter eller vilka som kan registrera och ändra uppgifter i Liva. Vilka som har behörighet ska enligt avtalet framgå av ett behörighetsregister, vilket IAF

inte har tagit del av. Det framgår heller inte i vilken utsträckning personal på förbundet har tillgång till kassans medlemsuppgifter.

Enligt de uppgifter som IAF har fått angående behörigheter så tycks alla anställda på kassan att ha full behörighet till medlemsuppgifterna, både i det nya medlemssystemet Liva och i ärendehanteringssystemet. IAF anser att det inte är en tillfredsställande lösning ur säkerhetssynpunkt.

Kassan har lämnat motstridiga uppgifter när det gäller hanteringen i samband med utträde på grund av bristande betalning för medlemmar som både är anslutna till kassan och förbundet. IAF anser att avsaknaden av interna rutiner innebär svårigheter för arbetslöshetskassan att tillämpa bestämmelserna om utträde på grund av bristande betalning i 45 § LAK. Hanteringen innebär även att arbetslöshetskassan kan ha brustit mot den grundläggande principen i föreningsrättsliga sammanhang om medlemmars likabehandling.

IAF anser även att arbetslöshetskassan, ur ekonomiskt perspektiv, behöver ha fullständig kontroll över inbetalningarna på individnivå från medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet.⁴

2.3.3 Granskningsområde årsredovisning

IAF:s bedömning

- Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har god ekonomi med en medlemsavgift och administrationskostnader i förhållande till antal medlemmar och antal ersättningstagare som understiger genomsnittet för samtliga arbetslöshetskassor.
-

Enligt arbetslöshetskassans ledning är den ekonomiska situationen under kontroll och styrelsen följer den ekonomiska utvecklingen löpande på styrelsemötena.

IAF granskar årligen arbetslöshetskassornas årsredovisningar. Årsredovisningarna granskas utifrån tillämpliga delar i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2014:6) om arbetslöshetskassor och i LAK. I samband med

⁴ I 24 § LAK regleras att styrelsen ska se till att organisationen av bokföringen och medelsförvaltningen innefattar en tillfredsställande kontroll. Kassaförståndaren ska se till att bokföringen fullgörs i överensstämmelse med lag och att medelsförvaltningen sköts på ett betryggande sätt.

granskningarna beräknar och sammanställer IAF ekonomiska nyckeltal vilka ger en aktuell bild av arbetslöshetskassornas ekonomi.

Arbetslöshetskassornas medlemmar finansierar kassornas administration⁵ via medlemsavgiften. Utifrån granskningen av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas årsredovisning 2015⁶ kan IAF konstatera att arbetslöshetskassans administrationskostnader per medlem uppgick till 423 kronor och administrationskostnaden per ersättningstagare till 3 694 kronor. Den genomsnittliga administrationskostnaden per medlem för samtliga arbetslöshetskassor uppgick till 743 kronor och den genomsnittliga administrationskostnaden per ersättningstagare var 9 723 kronor. Medlemsavgiften i arbetslöshetskassan uppgår till 112 kronor och har varit oförändrad sedan 2014. Den genomsnittliga medlemsavgiften hos arbetslöshetskassorna uppgick den 1 april 2017⁷ till cirka 122 kronor. I relation till övriga arbetslöshetskassors medlemsavgifter och relaterade administrationskostnader understiger arbetslöshetskassan genomsnittet i samtliga avseenden. Låga administrationskostnader är en viktig faktor för låga medlemsavgifter och gör det möjligt för fler att ta del av arbetslöshetsförsäkringen.

I årsredovisningen för 2015 redovisar arbetslöshetskassan ett överskott på 1,8 miljoner kronor. Resultatet stärkte därmed det egna kapitalet med ytterligare 1,8 miljoner kronor som vid årets slut uppgick till ca 34 miljoner kronor. Arbetslöshetskassans egna kapital motsvarade därmed tio månaders kostnader⁸. IAF har i tidigare rapporter påtalat att huvudregeln vad gäller det egna kapitalet är att detta maximalt får motsvara tolv månaders kostnader⁹. IAF har också tidigare konstaterat att behovet av att ha ett stort eget kapital har minskat mot bakgrund av att den förhöjda finansieringsavgiften, som senare ersattes av

⁵ Arbetslöshetskassornas administrationskostnader består av personalkostnader och övriga externa kostnader (IT-kostnader och lokalkostnader med mera).

⁶ Vid granskningstillfället hade inte årsredovisningen för 2016 inkommit till IAF.

⁷ I beräkningen av genomsnittlig medlemsavgift har inte hänsyn tagits till differentiering av medlemsavgift för medlemmar som är anslutna till både arbetslöshetskassor och fackförbund.

⁸ Finansieringsavgift, administrationskostnader och finansiella kostnader.

⁹ I 44 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK) regleras att inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret ska användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.

IAF anser, med utgångspunkt från 44 § LAK och dess syfte, att huvudregeln är att en arbetslöshetskassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som motsvarar maximalt ett års kostnader. Skulle det egna kapitalet i en arbetslöshetskassa stiga ska det ses som en indikation på att medlemsavgiften är för hög vilket motverkar det övergripande syftet med 44 § LAK att ha en hög anslutningsgrad och många som omfattas av försäkringen. Större eget kapital i utgående balans är en indikation på att intäkter i form av medlemsavgifter från tidigare år inte kommer att förbrukas under nästföljande år vilket i sin tur är en indikation på att medlemsavgiften i arbetslöshetskassan är onödigt hög.

arbetslöshetsavgiften avskaffades från den 1 januari 2014. Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har en högre kostnadstäckning än genomsnittet för arbetslöshetskassorna. Soliditeten¹⁰ i arbetslöshetskassan, som uppgick till 86 procent, indikerar också att kassan har god betalningsförmåga på lång sikt.

I samband med granskningen tog IAF del av arbetslöshetskassans budget för 2017. Kassan budgeterar i denna med 31 000 medlemmar och ett underskott på ca 2,1 miljoner kronor, vilket skulle minska det egna kapitalet till en nivå som motsvarar knappt nio månaders kostnader. Finansieringsavgiften beräknas öka med ca 2 miljoner kronor samtidigt som medlemsavgiftsintäkterna minskar med knappt 1 miljon kronor jämfört med budgeten för 2016. Medlemsantalet har varit relativt stabilt över åren och uppgick i januari 2017 till 31 158 medlemmar. Arbetslöshetskassans ekonomi har således inte påverkats av stora medlemstapp eller svängningar i arbetslösheten.

IAF kan konstatera att arbetslöshetskassans budgeterade underskott för innevarande år inte påverkar kassans ekonomiska situation i någon större utsträckning, utan ekonomin ser fortsatt stabil ut.

2.3.4 Granskningsområde medlemsrapportering

IAF:s bedömning

- IAF anmärker mot att arbetslöshetskassan inte gör någon kontroll av de medlemsuppgifter som tillhandahålls av förbundet.
-

Med anledning av att statens uppbörd av finansieringsavgift från arbetslöshetskassorna uppgår till betydande belopp har IAF granskat medlemsuppgifter från arbetslöshetskassans medlemssystem för hela 2016. Medlemsantalen har kontrollerats mot de uppgifter som kassan har rapporterat in i IAF:s tjänsteportal och som ingår i beräkningen av finansieringsavgiften. Det är av vikt att kassans uppgifter om medlemsantal är korrekta för att betalningen av finansieringsavgiften ska ske med rätt belopp.

IAF kan konstatera att inga avvikelser förekommer mellan arbetslöshetskassans underlag och de inrapporterade medlemsantalen i IAF:s tjänsteportal.

¹⁰ Soliditet är ett nyckeltal som visar hur stor andel av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital och därmed arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Denna beräknas genom eget kapital i förhållande till balansomslutningen. Låg soliditet innebär att det egna kapitalet är litet och skulderna stora vilket kan innebära hög risk för verksamheten.

Medlemsantalen när det gäller medlemmar som är anslutna till både Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet tillhandahålls av förbundet och arbetslöshetskassan gör ingen kontroll av att medlemsuppgifterna är korrekta.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s beskrivning.

IAF anser att arbetslöshetskassan behöver se över sina rutiner för att säkerställa att korrekt medlemsantal rapporteras i IAF:s tjänsteportal så att den finansieringsavgift som arbetslöshetskassan ska betala till staten sker med rätt belopp¹¹.

2.4 Ärendegranskning (lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring)

2.4.1 Granskningsområde förstagångsprövningar

IAF:s bedömning

- Handläggningen av förstagångsprövade ärenden fungerar i huvudsak bra.
-

Vid IAF:s granskning har det kommit fram att arbetslöshetskassan inte har några egna skriftliga rutiner för handläggningen av förstagångsprövade ärenden, utan som rutin följer SO:s handläggarstöd.

Generellt sett konstaterar IAF att det i huvuddelen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt går att följa de ärenden som granskats. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel att uppgifter som inhämtats från kassakort, är som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena. Det förekommer ingen systematisk begäran av handlingar från den ersättningssökande som kan vara ”bra att ha”, utan de handlingar som begärs in fyller ett syfte i handläggningen.

¹¹ Enligt 48 § LAK ska en arbetslöshetskassa till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetald ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i månaden. Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv. *Lag (2009:665)*.

Arbetslöshetskassan har i samtliga granskade ärenden begärt kompletteringar i de fall där inskickade intyg inte har varit fullständigt ifyllda. Den vanligaste kompletteringen i de ärenden som IAF granskat har gällt arbetsgivarintyget, men även kompletteringar av anmälanblanketten är vanliga. Det framgår tydligt i arbetslöshetskassans kompletteringsbrev till den sökande vad som saknas. Ofta är detta uppsatt i punktlistor. Blanketter som är ofullständigt ifyllda förses med ”kryss” där de ska kompletteras om de går ut i pappersform.

Alla ärenden kontrolleras med kontrollrutinen mot Försäkringskassan och CSN.

Arbetslöshetskassan uppger att den kontrollerar alla ärenden i webbtjänsten ”Alla bolag”. Enligt kassan sker detta även då det inte finns någon indikation på att den sökande har varit företagare. IAF har i de granskade ärendena noterat att detta dokumenteras på tre olika sätt¹² och ibland inte alls. Arbetslöshetskassan hänvisar de ersättningssökande till SO vid behov av blanketter.

Den tid under ramtiden som inte styrks av arbetsgivarintyg eller andra intyg (oftast från Försäkringskassan) har utretts när det förekommit i de granskade ärendena. Arbetslöshetskassan utreder i huvudsak också ”lösa trådar”, till exempel om den sökande uppger att denne fått avgångsvederlag eller sagt upp sig på egen begäran och detta framgår på anmälanblanketten men inte i arbetsgivarintyget.

IAF har noterat att arbetslöshetskassan arbetar med standardbrev och färdiga mallar för beslutsbrev. I en intervju uppgav kassan att alla handläggare ska använda dessa mallar. Av mallarna framgår i huvudsak relevanta lagrum. IAF har dock noterat att informationstexten i den blankett som arbetslöshetskassan använder sig av vid uppsägning på egen på begäran hänvisar till lagrum om nedsättning av dagpenning som inte längre gäller.

I övrigt har det under granskningen framkommit att arbetslöshetskassan har en egen blankett: ”Komplettering av arbetsgivarintyg”. Det har också kommit fram att ansökan om kompletterande inkomstförsäkring från Livsmedelsarbetareförbundet bifogas beslutsbrev till de förbundsanslutna medlemmar som beviljats högsta dagpenning.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande inte invänt mot IAF:s iakttagelser.

¹² Ärendeanteckning i ÄGA, personanteckning i ÄGA och tjänsteanteckning i ÄGA.

Ärenden

IAF har granskat **50** förstagångsprövade ärenden. De **5** ärenden där IAF har synpunkter listas nedan.

Ärendenummer i ÄGA 270595 (uppsägning på egen begäran)

IAF anmärker mot att

- *arbetslöshetskassan inte har utrett eventuella omplaceringsmöjligheter hos arbetsgivaren.*

Den ersättningssökande har avslutat sin anställning som slaktare på egen begäran på grund av hälsoskäl. Arbetslöshetskassan har beslutat att inte stänga av honom på grund av giltiga hälsoskäl.

Av utredningen i ärendet framgår att den sökande har arbetat i princip utan frånvaro under ett år fram till början av februari 2016 för att sedan vara helt sjukskriven fram till den 31 augusti 2016. Det finns läkarintyg från behandlande läkare, i vilket läkaren rekommenderar att han inte ska gå tillbaka till sitt arbete som slaktare utan att han behöver ett kroppsligt lättare arbete med mindre belastning på ländryggen. Läkarintyget styrker hälsoskäl. Uppsägningen skedde den 1 september och anställningen upphörde den 30 september 2016. Läkarintyget är utfärdat den 19 september 2016 det vill säga efter att sökande sagt upp sig men innan anställningen upphör. Det framgår inte om läkaren har rekommenderat byte av arbete innan uppsägningen. Den 13 september 2016 besöker den sökande Arbetsförmedlingens kundmottagning för inskrivning och han ansöker sedan om arbetslöshetsersättning från den 1 oktober 2016. Arbetslöshetskassan har beslutat om rätt till ersättning från och med den 3 oktober 2016.

IAF konstaterar att en giltig anledning att lämna ett arbete är att den sökande av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren. Arbetslöshetskassan har inte utrett eventuella omplaceringsmöjligheter hos arbetsgivaren.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet.

Ärendenummer i ÄGA 271727 (uppsägning på egen begäran)

IAF påpekar att

- *arbetslöshetskassan i beslutsbrevet angående förstagångsprövningen inte har bemött vad den sökande har åberopat som skäl till att han avslutade sin anställning.*

Den sökande har avslutat sin anställning på egen begäran den 30 april 2016. Som skäl har han uppgett att ledningen hade bristande förmåga att samarbeta samt hög arbetsbelastning.

Arbetslöshetskassan har den 14 oktober 2016 beviljat den sökande rätt till ersättning från och med den 5 maj 2016 och samtidigt i ett separat beslut stängt av sökande från rätt till ersättning i 45 ersättningsdagar. IAF har ingen invändning mot beslutet i sak, men beslutsmotiveringen brister. Arbetslöshetskassan bemöter inte vad den sökande åberopar som skäl till att han slutade sin anställning – att de skäl han åberopar inte är giltig anledning i försäkringens mening för att lämna arbetet.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet.

Ärendenummer i ÄGA 273123 (uppsägning på egen begäran)

IAF anmärker mot att

- *arbetslöshetskassan inte har utrett om den sökande haft giltig anledning att lämna arbetet.*

Enligt vad IAF kan utläsa av handlingarna i ärendet har den sökande avslutat sin anställning på egen begäran. Den sökande har uppgett att hon slutade sin anställning efter att arbetsförhållandena försämrades i samband med att företaget där hon arbetade bytte verkställande direktör. Chefsbytet resulterade enligt den sökande i ständiga förändringar på arbetsplatsen, att personalen fick oberättigad kritik av ledningen, att stämningen bland personalen blev dålig med hög personalomsättning samt brist på vikarier vid sjukdom. Den sökande har vidare uppgett att hon var på väg mot utmattningstillstånd.

Arbetslöshetskassan har inte stängt av den sökande från rätt till ersättning enligt 43 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF). Om detta beror på förbiseende eller om arbetslöshetskassan har bedömt att de åberopande omständigheterna utgör giltiga skäl för att lämna arbetet och att omständigheterna är styrkta går inte att utläsa av handlingarna i ärendet.

Allmänt missnöje med ledning, organisation, och arbetsuppgifter utgör inte giltiga skäl för att lämna sitt arbete¹³. Det finns ingen utredning i ärendet som styrker att förhållandena på arbetsplatsen inte motsvarar vad som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall.

¹³ Se IAF:s rapport 2016:2, ”När anställningen avslutas på egen begäran – en granskning av giltiga skäl”.

Den medicinska dokumentationen i ärendet styrker inte att arbetet skulle ha varit direkt olämpligt på grund av hälsoskäl.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet.

Ärendenummer i ÄGA 273513 (uppsägning på egen begäran)

IAF anmärker mot att

- *arbetslöshetskassan inte har utrett om den sökande haft giltig anledning att lämna arbetet.*

Den sökande har lämnat sitt arbete på egen begäran. Det framgår både av anmälan om arbetslöshet och av arbetsgivarintyget. Arbetslöshetskassan har inte stängt av den sökande från rätt till ersättning enligt 43 b § ALF. Det saknas dokumentation om varför arbetslöshetskassan inte har stängt av den sökande från rätt till ersättning.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet.

Ärendenummer i ÄGA 273516 (uppsägning på egen begäran)

IAF anmärker mot att

- *arbetslöshetskassan inte har utrett om den sökande haft giltig anledning att lämna arbetet.*

Den sökande har avslutat sin anställning på egen begäran och åberopat hälsoskäl för att hon lämnade sitt arbete. Hon har dock inte styrkt med läkarintyg att hon av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren.

Arbetslöshetskassan har inte stängt av den sökande från rätt till ersättning, och dokumentation saknas i ärendet om skälen till det.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan instämmer med IAF:s bedömning av ärendet.

2.4.2 Granskningsområde återanknytning till tidigare ersättningsperiod

IAF har granskat **tre** ärenden som rör återanknytning till tidigare ersättningsperiod. Att dessa ärenden gällde återanknytning till tidigare ersättningsperiod framgick först under granskningen. IAF gör därför ingen generell bedömning av granskningsområdet.

Ärendenummer i ÄGA 271479, 273281 och 279720

IAF har i samband med granskningen inte kunnat hitta några beslutsbrev i ärendena.

Enligt Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande saknas beslutsbrev i dessa ärenden.

2.4.3 Granskningsområde underrättelser

IAF:s bedömning

- Handläggningen av ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen fungerar i huvudsak bra.
-

Arbetslöshetskassan har inte några egna skriftliga rutiner för handläggningen av ärenden om sanktion efter underrättelse från Arbetsförmedlingen utan kassan följer som rutin SO:s handläggarstöd. Enligt kassaföreståndaren får man då uppdateringarna av regelverket automatiskt. IAF har noterat att arbetslöshetskassan arbetar med standardbrev och färdiga mallar för beslutsbreven. Enligt intervju med kassan ska alla handläggare använda dessa mallar.

IAF konstaterar att det i huvuddelen av de granskade ärendena på ett enkelt sätt går att följa de ärenden som granskats. Telefonsamtal och andra handläggningsåtgärder, till exempel att uppgifter som inhämtats från kassakort, är som regel dokumenterade i de granskade ärendena i form av tjänsteanteckningar. Även andra förekommande utredningsåtgärder som inte uttryckligen framgår av de handlingar som skickats in till arbetslöshetskassan är dokumenterade i ärendena.

IAF har i övrigt noterat följande angående handläggningen av dessa ärenden:

- Arbetslöshetskassan redogör för 66 § ALF om innehållande av ersättning i kommuniseringsbrev i de ärenden där sanktionspåföljden är varning.
- Det framgår inte alltid tydligt vilken sanktion som är aktuell i kommuniseringsbrevet till den sökande.
- Av beslutsbrev framgår inte vilka sanktioner den sökande fått tidigare.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande i ärendet framgår att arbetslöshetskassan inte invänder mot IAF:s iakttagelser.

Ärenden

IAF har granskat **72** ärenden som rör ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen. Av dessa ärenden var **20** avskrivna, i **20** fanns beslut om att sanktion inte skulle utgå och i **32** fanns beslut om sanktion. De **3** ärenden där IAF haft synpunkter redovisas nedan. Ett av ärendena om sanktion innehöll ett ärende om återkrav som redovisas separat under rubriken Granskningsområde återkrav.

Ärendenummer i ÄGA 271862, AF-meddelande 11014278

IAF påpekar att

- *beslutsbrev saknas i ärendet.*

Arbetsförmedlingen har den 30 september 2016 skickat ett meddelande till arbetslöshetskassan med anledning av att den sökande inte besökt Arbetsförmedlingen enligt överenskommelse den 26 september 2016. Enligt uppgift i meddelandet var mötet inte obligatoriskt.

Arbetslöshetskassan beslutade den 4 oktober 2016 att meddelandet inte föranledde någon åtgärd (bifall).

IAF har inte hittat något beslutsbrev i ärendet.

Av Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassas yttrande framgår att det inte finns något beslutsbrev i ärendet.

Ärendenummer i ÄGA 274140, AF-meddelande 11372689

IAF anmärker mot att

- *utredningen i ärendet inte styrker giltiga skäl för att inte lämna aktivitetsrapport inom föreskriven tid*
- *arbetslöshetskassans kommunikering med den sökande inför beslutet är ofullständig.*

Den sökande har inte kommit in med aktivitetsrapport för oktober 2016 inom föreskriven tid, dvs. senast den 14 november 2016. I en komplettering av Arbetsförmedlingens meddelande den 12 december 2016 anförts att den sökande har en rörig social situation gällande ekonomin och är ensamstående vilket har medfört att han har missat att lämna in aktivitetsrapporten och inte förstått konsekvenserna fullt ut av detta. Den sökande har själv uppgett till arbetslöshetskassan att han har varit sjukskriven på grund av att hans vänstra axel hoppar ur led i tid och otid. Av utredningen i ärendet – i form av underlag från Försäkringskassan - framgår att den sökande har varit sjukskriven under perioderna 2016-10-04- - 16 och 2016-10-21- - 11-07.

Arbetslöshetskassan har den 13 december 2016 beslutat att lämna Arbetsförmedlingens meddelande utan åtgärd med motiveringen att den sökande fått ersättning för totalt fem dagar under oktober månad och varit sjukskriven övrig tid.

Att den sökande endast har sökt och fått ersättning för ett fåtal dagar under rapporteringsmånaden utgör inte giltiga skäl för att inte lämna in aktivitetsrapport inom föreskriven tid, se Förvaltningsrätten i Stockholms dom 2015-12-22 i mål nr 21137. Inte heller de omständigheter som anförs i kompletteringen från Arbetsförmedlingen – att den sökande har en socialt rörig situation och är ensamstående – utgör giltiga skäl i försäkringens mening.

Kommuniceringen med den sökande inför eventuell avstängning uppvisar brister. Kommunikeringsbrevet saknar uppgift om att den sökande nu riskerar att stängas av från rätt till ersättning till dess att han på nytt uppfyller ett arbetsvillkor. Detta eftersom han tidigare har varnats respektive stängts av från rätt till ersättning vid sammanlagt fyra tillfällen. Det är väsentligt att den sökande vid kommunikeringen förstår konsekvenserna av att arbetslöshetskassan vid sin prövning kan finna att han saknar giltiga skäl för att inte lämna aktivitetsrapport inom föreskriven tid.

Arbetslöshetskassan har i sitt yttrande inte kommenterat ärendet.

Ärendenummer i ÄGA 275473, AF-meddelande 11272427

IAF påpekar att

- *arbetslöshetskassans kommunikering med den sökande är ofullständig.*

IAF har ingen invändning i sak mot arbetslöshetskassans beslut att stänga av den sökande från rätt till ersättning. Kommunikeringen med den sökande inför eventuell avstängning uppvisar dock brister. Brevet saknar uppgift om att den sökande nu riskerar att stängas av från rätt till ersättning till dess hon på nytt uppfyller ett arbetsvillkor. Detta på grund av att hon tidigare har varnats respektive stängts av från rätt till ersättning vid sammanlagt fyra tillfällen. Det är väsentligt att den sökande är införstådd med konsekvenserna om arbetslöshetskassan vid sin prövning skulle finna att hon inte haft giltiga skäl för att utebli från mötet med Arbetsförmedlingen.

I kommunikering redovisar arbetslöshetskassan endast första stycket i 43 § ALF trots att andra och tredje styckena är tillämpliga vid prövningen av eventuell avstängning i det aktuella fallet.

Arbetslöshetskassan har i sitt yttrande inte kommenterat ärendet.

2.4.4 Granskningsområde återkrav

IAF har granskat **ett** ärende som rörde återkrav av ersättning. Detta ärende hörde samman med ett ärende om ifrågasatt ersättningsrätt efter inkommen underrättelse från Arbetsförmedlingen som IAF granskat. Mot bakgrund av detta gör IAF ingen generell bedömning av granskningsområdet.

Ärendenummer i ÄGA 276699

IAF påpekar att

- *arbetslöshetskassans redovisning av lagrum i kommuniseringsbrevet är felaktig*
- *arbetslöshetskassan lämnat överflödigt information om kvittning i kommuniseringsbrevet.*

Ärendet handlar om återbetalningsskyldighet för utbetald ersättning. IAF har ingen invändning mot beslutet om återbetalningsskyldighet i sak, däremot mot brister i kommunikeringen inför beslutet. Arbetslöshetskassan hänvisar i sitt kommuniseringsbrev inför eventuell återbetalning till 66 § ALF. Paragrafen behandlar en arbetslöshetskassas rätt att tills vidare hålla inne ersättning i avvaktan på kassans slutliga prövning av den sökandes rätt till ersättning. Lagrummet är inte tillämpligt i det aktuella fallet, utan arbetslöshetskassan skulle istället ha informerat om 68-68 d §§ ALF som avser återbetalningsskyldighet. Det är svårt för den enskilde att bemöta krav på återbetalning om han eller hon inte har fått någon information om vilka rekvisit som måste vara uppfyllda för att arbetslöshetskassan ska kunna återkräva ersättning.

I beslutet informerar arbetslöshetskassan dessutom om att ifall den sökande uppbär ersättning kommer kassan att reglera skulden genom avdrag från kommande arbetslöshetsersättning med 250 kr per vecka. Någon kvittning är inte aktuell i ärendet eftersom rätten till ersättningen har upphört. Denna information är därmed inte relevant i ärendet.

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa har i sitt yttrande i ärendet påpekat att informationen om lagrummet och kvittningen lämnades i kommuniseringsbrevet och inte i beslutsbrevet som IAF felaktigt skrivit på ett ställe i granskningsprotokollet.

3 Uppföljning

Arbetslöshetskassan ska till IAF redogöra för vidtagna åtgärder utifrån följande brister som IAF har identifierat:

- Arbetslöshetskassan behöver säkerställa att utträde på grund av bristande betalning vad gäller medlemmar som är anslutna till Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa och Livsmedelsarbetareförbundet hanteras enligt bestämmelserna i 45 § LAK.
- Arbetslöshetskassan behöver säkerställa att man har fullständig kontroll över de medlemsavgiftsintäkter som tas in av förbundet med anledning av bestämmelserna i 24 § LAK.
- Arbetslöshetskassan behöver se över och säkerställa att behörigheterna i medlemssystemet Liva hanteras tillfredsställande ur säkerhetssynpunkt.
- Arbetslöshetskassan behöver säkerställa att de medlemsavgifter som tillhandahålls av förbundet och som ligger till grund för finansieringsavgiften är korrekta.

Den skriftliga redogörelsen ska vara IAF tillhanda senast den 1 oktober 2017.

4 Bilagor

Bakgrund

IAF har utvecklat en granskningsmodell som ska stärka granskningen av arbetslöshetskassornas arbete med att upprätthålla rättssäkerhet och effektivitet i arbetslöshetsförsäkringen. Utgångspunkten har varit att skapa en processinriktad granskningsmetod, där arbetslöshetskassans arbetsformer står mer i fokus än rättstillämpningen i det enskilda ärendet. Granskningsinsatsen ska omfatta flera delar av arbetslöshetskassans förvaltning och handläggning av flera ärendetyper i syfte att få en ökad helhetssyn. De första processinriktade granskningarna av arbetslöshetskassor genomförs 2017.

Enligt denna modell granskas arbetslöshetskassorna utifrån förutbestämda granskningsområden. Granskningsområdena delas upp i två grupper. Grupp 1 innehåller granskningsområden inom arbetslöshetskassans förvaltning och organisation och grupp 2 innehåller granskningsområden rörande arbetslöshetskassans ärendehandläggning. I granskningen ingår, förutom rättstillämpningen, att granska arbetslöshetskassans allmänna handläggning av ärenden, dokumentation och beslutsbrev samt hur arbetslöshetskassan följer förvaltningslagen. För varje arbetslöshetskassa som granskas väljer IAF ett antal granskningsområden. Från grupp 1 väljs normalt samtliga granskningsområden. Valet av granskningsområden i grupp 2 utgår normalt utifrån en riskanalys.

Granskningen på Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa omfattar samtliga granskningsområden inom grupp 1 – förvaltning- och organisation. Utifrån en riskanalys har IAF beslutat att granska följande granskningsområden från grupp 2 - ärendegranskning:

- Granskningsområde förstagångsprövningar.
- Granskningsområde underrättelser.

Ärendegranskningen genomförs utifrån granskningsmallar. Vid behov ställer IAF frågor om ärendehandläggningen utifrån de iakttagelser som görs.

Granskningen av arbetslöshetskassans förvaltning etc. genomförs i huvudsak i form av en eller flera intervjuer med kassaförståndare, styrelseordförande och/eller eventuella andra representanter för arbetslöshetskassan. IAF ställer frågor utifrån ett särskilt formulär som skickas till arbetslöshetskassan i förväg. Intervjun syftar till att IAF ska få en uppfattning om kassans förvaltning, organisation och förutsättningar att bedriva verksamheten. Ett annat syfte är att IAF ska få en uppfattning om kassans arbete med intern kontroll och kvalitetsarbete samt hur kassan i övrigt upprätthåller rättssäkerhet och effektivitet

i sin handläggning av ärenden genom styrningen av verksamheten. I sammanhanget uppmärksammas även kassans mellanhavanden med närliggande organisationer.

Även attesträtter, medlemsrapportering och beslutsordning granskas i samband med granskningsbesöket.

Kommunicering och yttrande

Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa fick möjlighet att yttra sig över IAF:s granskningsprotokoll den 7 mars 2017. Arbetslöshetskassans yttrande kom in till IAF den 21 april 2017. I samband med detta begärde arbetslöshetskassan uppskov med att komma in med kompletterande handlingar i form av ett då inte upprättat avtal gällande arbetslöshetskassans mellanhavanden med Livsmedelsarbetarförbundet. IAF beviljade begäran om uppskov och avtalet kom in till IAF den 31 maj 2017. Utöver detta begärde IAF ett kompletterande yttrande i ett ärende den 11 maj 2017. Arbetslöshetskassans yttrande i detta ärende kom in till IAF den 17 maj 2017.

POSTADDRESS:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

TELEFON: 0150 - 48 70 00
FAX: 0150 - 48 70 02
EPOST: iaf@iaf.se
WEBB: www.iaf.se

